

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena:</p> <p>Na celý rok... 8.— kor. Na pol roka... 4.— "</p> <p><i>Jednotlivé číslo 16 hal.</i></p>	<p>Hlavný redaktor: DR. ALEXANDER ERNSZT</p> <p>Zodpovedný redaktor: JÁN BARTOS, krajinský vyslanec</p> <p>Za vydavateľstvo zodpovedný: JÁN MOLNÁR, pápežský pralát</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo:</p> <p>Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám</p> <p>sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</p>
---	---	--

Akcia Katolíckej Lud. Jednoty.

Katolíckej Ludovej Jednote ku jej kursu, ktorý vydržiavať bude od 1. do 8. septembra, ku prednáškam jednotlivých predmetov, pošťastilo sa zadovážiť najpoprednejších mužov vedeckého sveta vlasti. Medzi týmito zastúpení sú, okrem znalcov vedeckých otázok, praktickej vedy mužovia, ktorí zúčastňujú sa a spoluúčinkujú v premene terajšej spoločnosti. Sú to nasledovní:

Franc Blaskovics, opát-kanonik; dr. Eugen Czeltler, ministerský triedny radca; dr. Alexander Ernszt, pápežský pralát, hlavný správca Kat. Lud. Jednoty; dr. Béla Földes, bývalý minister; Matias Frühwirth, redaktor; Šarolta Geöcze, správkyňa učebnej prípravovne; dr. Alexander Giesswein, pápežský pralát, krajinský vyslanec; Štefan Haller, krajinský vyslanec; pralát Hauser, predseda rakúskej kresťansko-sociálnej strany; Farkas Heller, professor university; Karol Huszár, krajinský vyslanec; dr. Béla Kenéz, professor university; Edmund Kirschanek, farár; Leopold Kunschák, dolno-rakúsky provinciálny radca; dr. Štefan Komócsy, správca ústavu; bar. Fridrich Korányi, hlavný správca krajinského verejného zdravotníctva; Šarolta Korányi, predsedníčka; Emil Kriegs-Au, predseda; gróf Jozef Mailáth, sk. v. t. radca; Pavel Meskó, správca; dr. Ottokár Prohászka, sk. v. t. radca, biskup stolnobelohradský; dr. Alexander Simonyi-Semadam, krajinský vyslanec; Ján Székely, tajomník; dr. Jozef Vass, správca kollegiuma.

Hmotu prednášok rozdelili na jeden týždeň, bo menej času absolútne nedostatočné by bolo ku dôkladnému predneseniu aktuálnych otázok pre tých, čo ku smerodajnému spoluúčinkovaniu pri sociálnom vývine budúcnosti sú povolaní.

Pre tých, čo v tomto kurze zúčastniť sa zamýšľajú, ohľadom na preťažké pomery ubytovania, riaditelia kursu snažia sa postarať o bydliská. Aby tejto snahe s úspechom zodpovedať mohli, nevyhnutne je potrebné, aby tí, čo z tejto príležitosti na ubytovanie reflektujú, ich úmysel a zúčastnenie sa v kurze čím skorej oznámili,

bo zabezpečenie ubytovania prevedené bude v rade oznámenia.

Výšspomenutú hmotu prednášok kursu riaditeľstvo svojim časom podrobne sdelí všetkým, čo sa prihlásia, aby na základe vopredného študiuma otázok pri prednáškach a po týchže nasledujúcich debattách každý sa ohlásil a tým ku riešeniu otázok a ustáleniu ďalšieho zdarného účinkovania cennou hmotou prispieť mohol.

Poplatok zúčastnenia sa v kurze obnáša 10 korún od každej osoby, od ktorého ale riaditeľstvo v odôvodnenom páde náklonné je odhliadnuť. Konečne ustálený program kursu odošlú všetkým, čo sa prihlásia.

Toto predbežné upovedomenie Katolícka Ludová Jednota podáva v tej nádeji, že katolícke duchovenstvo a inteligencia katolícka úplne preniknúť sú tým presvedčením, že *všetky sily naše treba nám napnúť, aby v nastávajúcich, bezpochybne preťažkých zápasoch duševných zabezpečili sme naše kresťanské ideále a osud nášeho ľudu.*

Ku zúčastneniu sa v poučnom, cez jeden týždeň trvajúcim kurze Katolícka Lud. Jednota s týmto láskave povoláva všetkých, čo vedú a spravujú katolíckeho charakteru spolky, na čele stoja pohybov katolíckych alebo v týchže spoluúčinkujú. Povolávame ale aj tých, čo pod nutným vplyvom okolnosti ľahko môžu prísť do takeho stavu, že organizačnú akciu začať a jej vedenie prevziať musia.

Nevítaní hostia.

V blízkej, na veky pamätnej minulosti bol čas, keď pred nepriateľom utekajúcim cudzincom museli sme otvoriť vráta našej vlasti. Nepýtali sme sa ich, zkadial pochádzajú, ktorých krajov sú synovia, dcéry a bárs sme ku nim necitili žiadnej sympatie — bo z ich fajty už itak aj dotedy dosť nám sedelo na krkoch — v preťažkých časoch nezvykli sme osudom ubíjaných zaháňať a prijali sme ich.

Tito hostia sotva sa trochu zohriali na ich novom mieste, hneď začali ňuchať, ako by sa rýchlo operit

mohli. Ku ich účinkovaniu nebolo im fažko priestoru najť a príležitosti.

Vtedy aj hneď po celej krajine začalo sa rozliehať všeobecné lamentovanie. Všetky zásoby potravných článkov a hotového tovaru kvapne octly sa v rukách týchto pažravých cudzincov, len skoro sme videli, že nemáme ničoho a ako sme znovu ku dačomu prišli, pred niekoľko týždňami ešte lacnú partieku prinútení sme boli kupovať za desať, ba stonásobné ceny.

Naše pohostinstvo hnusne zneužívajúcim nevitánym cudzincom prišiel na myseľ privilegovaný, hromadu zlata donášajúci vynález, ktorému dosť neskoro dali sme meno: refazové kupectvo.

Lahký spôsob zarábania peňazí, v ktorom pokračovali, len skoro stal sa nákazlivým príkladom, do krajiny valilo sa čo deň tým viacej nenasýtených príživníkov, ktorí nemali žiadneho práva, aby sem prišli.

Vláda konečne následkom všeobecného rozhorčenia krajiny odhodlala sa, celú tú pažravú čriedu, ponač i v jej domovine nehrozilo jej viac žiadne nebezpečie, jednoducho, lež rázne vykázat z krajiny.

Kaftani teda vo vačkoch s millionami mohli íť domov.

Lenže čo sa stalo? Operení cudzinci vtedy už veľmi dobre vedeli, že v ich domovine neočakáva ich tak lahký a bezstarostný život, aký mali u nás a preto pred prevedením prísneho nariadenia vlády, hľadeli sa skryť a zmiznúť.

Potom na čas bolo ticho. Verejná správa inými, zarovnak vážnymi záležitosťami zamestnaná, jej pozornosť odvrátila od tejto zakončenej veci.

Včul sme ale zas tam, kde sme boli predtým. Po uliciach nevidíme iného, ako týchto navrátiivších sa cudzincov, ktorí už na úsvite stoja po cestách, pristavujú do mesta s potravnými článkami prichodiace ženy a za ich košiare a potraviny platia hrozné ceny, tak že ľudia statočnej práce ničoho si kúpiť nemôžu.

Tejto pažravej čriedy taktikou je včul — ponač následkom prísnejšieho dozorstva v meste bydlia najť nemôžu — usádlíť sa v dedinách blízko mesta ležiacich a ich zbojnícke výlety ztadiaľ robiť do mesta.

Nuž — každého riadu vysoké vrchnosti — tu je zas čas prísneho zakročenia. Treba volačo robiť, bo ináč zožerie nás táto pažravá chrobač. Nariadenie, aby neprijemní cudzinci do ich domoviny poslaní boli, aj dnes je v platnosti, treba ho ale prísne previesť v dedinách tak ako aj v mestách.

Tých nevitáných hostí — či sú kupci, priekupci alebo agenti — treba pochytať a ukázat im kade majú domov!

I tak majú mnoho na rovási. Z ich fajty máme už po samé hrdlo. Nepozostáva iného, ako aby ich domov odprášili.

Dosť bolo tých príživníckych haličských figuriek, nesmieme strpeť, aby našu krajinu celkom vyžraly a vyčialy. Preto tých nevitáných hostí nech zaženú na nivy haličské!

Z krajinského zákonodarstva.

Pijavice chudoby.

V zasadnutí snemovne krajinských vyslancov minule prednesené byly dve, zvláštne a všestrannú pozornosť vzbudzujúce interpellácie. Jednu povedal krajinský vyslanec Kresťanskej Sociálnej Ľudovej strany Štefan Haller v záujme malých hospodárov, ktorí pri vypuknutí a začiatkom svetovej vojny ich malé pozemky z nútnosti dali do árendy. Tito alebo ich rodiny včul z ich pozemkov o mnoho menej dostávajú, ako im zodpovedne terajším pomerom dľa práva príslúcha. Arendátori, po dedinách vôbec mali sklepníci a doma ostavší židia pozemky malých hospodárov kresťanských vyžierajú, z nich bohatnú, na frontoch krvácajúci majitelia tých pozemkov ale a ich rodiny hladujú.

Štefan Haller v jeho interpellácii dôrazne žiadal od vlády revísiu kontraktov pri takých árendách uzavretých, aby narukovaní malí hospodári dostali takú árendu, aká zodpovedá terajšej hodnote ich pozemkov alebo aby tie vôbec s úžerníckym úmyslom vystavené kontrakty zrušené byly. Ministerpredseda na to aj hneď slúbil prísne zakročenie vlády.

Pijavice vojakov.

Druhá podobne zarámavá bola interpellácia, ktorou krajinský vyslanec Zoltán Meskó odhalil panamistické kúsky istých Schwartz menovaných strážmajstrov. Dozvedeli sme sa z tejto interpellácie, že židovskí strážmajstri za peniaze predávajú urlaubscheiny a nemilosrdne zdierajú a vyžierajú chudiakov vojakov. Z tohoto včul už lahko je tomu porozumeť, že kancelárie, pekárne, sklady a všetky bezpečné miesta za frontom prečo sú preplnené židovstvom a prečo musia kresťanskí vojaci cez dlhé časy bez urlaubu na frontoch krvácať. Preto aj týchto zdieračov a vyžieračov treba vyhnať z kancelárií. Od vlády očakávame, že prísne zakročí a nemilosrdne potresece všetkých takých zločincov. K dokázaniu jeho tvrdenia nasledovné predniesol

Zoltán Meskó: Štefan Tót z obce Szeremle, vojak 38. pešieho pluku, vzdor tomu, že na základe pravidelných dokumentov z verejných záujmov urlaubovaný mal byť ku mlatbe, Schwartz strážmajster 3. stotiny 3000 korún pýtal od neho s tým osvedčením, že len po vyplatení, patrične odovzdaní tohoto obnosu dostane urlaub. Schwartz ešte aj to povedal, že preto tolko pýta, bo v tom obnose šestoria sa delia. (Hnutie.)

Karol Huszár: Pravdu má Prohászka!

Zoltán Meskó: Petz Menyhért z obce Császárkörtvélyes, vojak 38. peš. pluku, ktorému otec doniesol správne vystavené písma, tieže 1. júla odovzdal veliteľovi a 5. júla musel íť na front, ponač Mészárosi, strážmajstrovi 3. stotiny nebol náklonný zaplatiť 3000 korún. Petz to povedal strážmajstrovi: «Veľmi mi je ľúto, pán strážmajster, ale nemám viacej ako 1000 korún.» Strážmajster mu odpovedal: «Milý priateľu, za tolko to neurobím, keď vám je ľúto peňazí, idzte na

front.» Petz je skutočne na fronte. Jeho táboreskej pošty číslo je 356.

Zoltán **Meskó** ďalej dokázal, aké švindly páchajú istí poddôstojníci v kasárňach s povoleniami ku východu a vystatiu z kasárne, ako ich falšujú a ako drancujú vojakov, keď sa náhodou opozdia navrátiť. Ku vystopovaniu týchto a podobných výstupkov Zoltán Meskó žiadal od vlády surné nariadenie vyšetrovania a pokutovanie vinníkov.

V zasadnutí 6. augusta snemovňa krajinských vyslancov pokračovala v pojednávaní návrhu zákona o zaopatrení vojska. — V zasadnutí 7. augusta pokračovanie v pojednávaní návrhu zákona o zaopatrení vojska. Náhodou nastolená bola v snemovni židovská otázka a vyslovená tá všestranná požiadavka, aby haličskí židia vyhnutí boli z krajiny. — V snemovom zasadnutí 8. augusta návrh zákona o zaopatrení vojska prijatý bol aj v podrobnostiach, počom nasledovalo pojednávanie návrhu vybudovania zhoreného mesta Gyöngyös. — V zasadnutí 9. aug. prijatý bol návrh zákona o znovuvybudovaní mesta Gyöngyös a Karol **Huszár**, vyslanec Kresťanskej Sociálnej Ludovej strany, veľ významnú reč povedal o nedostatku bydlísk v hlavnom meste. — V zasadnutí 10. aug. po vybavení predmetov na dennom poriadku stojacich, snemovňa krajinských vyslancov zasadnutia odročila do polovice mesiaca októbra.

Udalosti svetovej vojny.

Dľa úradných zpráw udalosti svetovej vojny podávame v nasledovnom:

Talianske bojište. 3. augusta: Na benátskom vrchovom fronte bojovná činnosť trvala ďalej. V Albánii pozdĺž toku rieky Devoli získanie priestoru. 4. aug.: Na planine Sedem obcí víťazné odrazenie útokov francúzskych a anglických čiat. Na Dosso Alto nepriateľ vnikol do jednotlivých častí našich posícií. V Albánii na čiare Fieri—Berat nepriateľ vťahol do nových posícií. 5. augusta: Na talianskom fronte a v Albánii neudalo sa nič zvláštneho. 6. augusta: Delostrelecké boje. V Albánii odrazenie talianskych útokov. 7. augusta: Na talianskom fronte nebolo zvláštnej udalosti. Suchozemskí a námorníci naši letúni na talianske letúnske osady, východne od Valony, hodili bomby a zapríčinili požiare. 8. augusta: Na talianskom fronte živšia delostrelecká činnosť. V Albánii bojovná činnosť uľahla. 9. augusta: Na benátskom vrchovom fronte živšia bojovná činnosť, víťazné odrazenie každého nepriateľského útoku. V Albánii nebolo zvláštnej udalosti. Jeho veličenstvo kráľ Karol v sprievode náčelníka generálneho štábu navštívil talianske a tyrolské posície bojišťa.

Západné bojište Nemcov proti Francúzom, Angličanom a Američanom. 3., 4. a 5. aug.: prudké útoky Francúzov, Angličanov a Američanov proti nemeckým posíciám pri odseku Vesle. Nemecké Zeppelinov bombardovali anglické pobrežie. 7. augusta: Útoky

Angličanov proti nemeckým posíciám medzi Ancre a Avre. Američanské čaty prešli cez rieku Vesle. 8. aug.: Angličania začali ofenzívu na oboch brehoch rieky Somme, južne od rieky Somme vnikli do nemeckých posícií. 9. augusta: Angličania opakovali útoky, v centre získali priestor, na ostatných miestach všetky útoky odrazily nemecké čaty.

Talianski letúni nad Viedňou.

V piatok, 9. augusta predpoludním o 9. hodine 30 minútach nad Viedňou zjavilo sa šesť talianskych lietadiel, ktoré shodily tisíce cedúl. Blíženie sa lietadiel preto nezbadali, lebo neboli obfazené bombami a neobyčajne vysoko letely. Na uliciach shrkly sa veľké zástupy ľudu a rozchváľaly talianskymi letúňmi shodené cedule, ktoré tupia Nemecko a oslavujú antant. Talianske lietadlá asi za desať minút krúžily nad Viedňou, potom odletely. Jedno z nepriateľských lietadiel pri Schwartzau v blízkosti Wienerneustadtu pre chybu v motore prinútené bolo sletieť. Letúň naskutku podpálil lietadlo, ktoré zhorelo. Viedeňské vrchnosti spolu s príslušnými vrchnosťami vlády porobily potrebné poriadky na ten pád, keby sa talianske lietadlá znova zjavily. Z vojenskej strany tiež sú porobené potrebné ochranné opatrenia; rozostavily tak zvané odstraňujúce batterie a rozkázaly, aby prenasledujúce lietacie roje boli odteraz vždy napohotové. — Z Lublane telegrafujú: V piatok, 9. aug. predpoludním o 11. hodine asi zo sedem talianskych lietadiel pozostávajúci roj zjavil sa nad mestom, ale pred palbou našich odstraňujúcich batterií hneď odletel v juhozápadnom smere.

Antant proti Rusku.

Válečný stav medzi Anglickom a Ruskom.

Zürich, 4. augusta. «Züricher Post» oznamuje: Vláda sovjetrov úradne vyhlásila, že medzi Anglickom a Ruskom je skutočný válečný stav.

Napredovanie Angličanov.

Londýn, 10. augusta. (Reuter.) Po vysadnutí na breh v Archangelsku antantisti pozdĺž železničnej čiar v južnom smere postúpili napred ku Vologde. Voči nim stojaca čata, ktorú Nemci podporovali, od Archangelska južne na päť míľ vyvinula odpor, ale ju odrazili, načo sa utiahla do Oborovskaja, na 70 míľ od Archangelska.

Do pozornosti kresťanských hospodárov.

Ludová hospodárska obchod tovaru prevádzajúca
uč. sp. Budapešť, IV., Ferenciek tere 4.

výhodne zasiela

každého druhu hospodárske stroje, sejačky, šrotačky
a tľ olej, kolomaz, masť ku strojom a iné potrebnosti.

Za najvyššie ceny kúpi

vino, mäa, včelský vosk, ovocie, ovocnú pálenku,
zeleniny a zelené veci, vlnu a každého druhu plodiny.

Každý kresťanský hospodár teda vo vlastnom
záujme nech sa obráti ku vyš udanej firme!

Ztraty antantu.

Ústredné mocnosti od počiatku vojny obsadili 770.000 kvadrátnych kilometrov nepriateľského územia, čo je asi poldruhakrát toľko, ako územie celej nemeckej ríše. Zisk v území v posledný rok vzrástol o vyše 20.000 kvadrátnych kilometrov. V tomto nie je zarátané nemeckou zbrannou pomocou oslobodené územie ruských pohraničných krajín, ktoré obnášalo 841.000 kvadrátnych kilometrov. Na Východe válečnými operáciami pri Rige, taktiež na Ösele a z príležitosti napredovania vo februári a marci r. 1918., nakoľko sa to nevzťahuje na ruské pohraničné krajiny, vyše 178.000 kvadrátnych kilometrov ruskej pôdy dostalo sa do rúk spojencov.

V Taliansku 12-ta bitka na Isonze v októbri a v novembri r. 1917. oslobodila 2211 kvadr. kilometrov rakúskeho územia a mimo toho od nepriateľa vzala dve prekvitajúce provincie, územie ktorých obnáša vyše 12.000 kvadr. kilometrov. Nemeckou offenzívou na Západe r. 1918. asi 6200 kvadr. kilometrov francúzskej a 198 belgickej pôdy sa dostalo do rúk Nemcov.

Štáty antantu po jednom utrpeli nasledovnú ztratu: Belgicko 29.178, Francúzsko 25.400, Taliansko 14.550, Rusko 488.705, Rumunsko 100.000, Srbsko 85.686, Čierna Hora 14.130, Albánsko ale asi 17.000 kvadrátnych kilometrov územia. Voči tomuto zisku v území, ktorý obnáša asi 770.000 kvadrátnych kilometrov, antant obsadil len 2039 kvadrátnych kilometrov.

Korist ústredných mocností.

V pominulom válečnom roku počas jednotlivých veľkých válečných operácií ústredné mocnosti pri Tarnopoli, Rige a na ostrove Ösel ukoristili vyše 600 kanónov, 1000 strojových pušiek, priviedly mnoho tisíc zajatých a mimo toho dostalo sa im do rúk nesčítateľné množstvo válečného materiálu.

V Taliansku presne za jeden mesiac mimo 300.000 zajatých získali vyše 14.000 štvorcových kilometrov priestoru a ukoristili 2800 kanónov, 3000 strojových pušiek, 400 strojov na hádzanie mín; 150.000 pušiek, jeden million ručných granátov, vyše poldruha milliona delostreleckých nábojov, 52 millionov nábojov do pušiek, 152 lietadiel, taktiež do posícíí zabudovaný a v skladoch uložený materiál dvoch talianskych armád. Nahradenie utrateného válečného materiálu Taliansko stálo miliardy. Počas napredovania Nemcov na Východe vo februári roku 1918. Nemcom dostalo sa do rúk 4381 kanónov, 9490 strojových pušiek, vyše 750.000 ručných pušiek, 2,867.000 delostreleckých nábojov, vyše 102 milliony nábojov do ručných pušiek, 2100 rušňov, vyše 26.000 železničných vozňov, 1278 automobilov, 1705 poľných kuchýň, 152 lietadiel. Sotva bola menšia tá korisť, ktorá sa počas offenzívy na Západe r. 1918. dostala Nemcom do rúk: mimo 2800 kanónov a vyše 15.000 strojových pušiek, toľko rozličného válečného materiálu, že množstvo tejto koristi ešte ani dosiaľ nebolo možno ustáliť.

Ztraty v poveterných bojoch.

Berlin, 6. augusta. Wolffova kancelária oznamuje: V štyroch rokoch vojny nepriateľ dľa terajšieho nášho ustálenia utratil 5915 lietadiel, kdežto Nemecko za tú istú dobu utratilo 1927 lietadiel. Vo štvrtom roku vojny spustošili sme 3617 nepriateľských lietadiel.

Výdavky na vojnu.

Berlinská Wolffova kancelária oznamuje: Všetky trovy svetovej vojny za minulé štyri roky obnášali 650—700 miliardov mariek. Z tejto obrovskej summy ani tretina nepadla na ústredné mocnosti. Válečné trovy antantu koncom štvrtého roku vojny mesačne obnášali 15,3 miliardov mariek voči 5,8 miliardom mariek ústredných mocností. Válečné trovy antantu teda ešte i po odlúčení sa Ruska a Rumunska obnášajú takmer trikrát toľko, ako trovy ústredných mocností. Z válečných trov na jedného obyvateľa padne v Nemecku 1800, vo Francúzsku 2800 a v Anglicku 3500 mariek.

Zprávy domáce.

Georg Bulla, fõišpán turčianskej stolice.

Jeho veličenstvo kráľ na predlohu ministrapredseda milostive dovolil, aby záležitosti turčianskej stolice dočasne spravoval oravský fõišpán Georg Bulla.

300 haličských židov vykázali z Hornouhorska.

V Bardiove, Nyiregyházi a Sátoraljaujhelyi na nariadenie vlády proti haličským židom previedli razziu; pri čom ich 300 vykázali a ukrytého tovaru shabali v hodnote 200.000 korún. Štátu táto razzia zabezpečila dane vyše jedného milliona.

Hindenburg a Ludendorff o válečnom položení.

Vo výročitý deň vypuknutia svetovej vojny generálmaršall Hindenburg a prvý hlavný kvartier-majster Ludendorff na nemeckom hlavnom válečnom stáne prijali vojenských zpravodajcov a osvedčili sa o položení na bojišti.

Ludendorff hovoril nasledovné:

— Náš strategický plán tento raz neskončil sa šťastne. Obmedzil sa len na taktické zdary. Nepriateľ hlavne v Champagni vyhol našim úderom. Takto sme teda museli prestať útočiť, lebo by sme ináč boli utrpeli veľmi veľké ztraty. Už 16. júla večer zastavili sme všeobecné útočivé válečné operácie. Na takéto zamieňajúce sa válečné šťastie musíme byť vo vojne prichystaní. V každom takomto vojenskom opatrení, ktoré určujú len zákony videnia do ďalekej budúcnosti, doma ostávajú musia nás podporovať s nahliadnutím a dôverou. Nemôžeme odtajiť uznanie od rozhodnutí a porobení poriadkov francúzskeho hlavného veliteľstva. Tie isté naše čaty, ktoré ráno prvého dňa bitky prekvapené mohut-

ným útokom pancierových automobilov ohromného počtu súdov, večer toho istého dňa tak bojovaly, ako levi. V druhý deň sme zase my boli pánmi situácie. Najúplnejšie uznanie patrí vodcovstvu 7. a 9. armády, ktoré zmarilo ten Fochov plán, že vyskúma územie až po Marne siahajúceho obluku. Nepriateľ najlepšiu časť svojej válečnej sily hodil do boja, aby vydobil rozhodujúceho zdaru, ale tento cieľ nemohol dosiahnuť.

— Bojujeme na francúzskej pôde. V našej vlasti holine by bolo obetovať čo len aj jednu dedinu, ale z nepriateľského územia mnoho máme v rukách a čo späť dáme z neho nepriateľovi, to mu dáme dľa plánu. «Získanie priestoru» a «Marne» — sú heslá, ktoré sú spôsobilé vzbudiť okamžitú náladu, ale ohľadom výsledku vojny nemajú významu. Válečné operácie určujú len

a iné technické čaty pokojne plnily svoju únavnú a na strádaní bohatú úlohu, takmer vždy za ťažkých okolností. Všetci, všetci previedli veľké veci a nepriateľovi zapríčinili neslýchané ztraty. Mojou povinnosťou však je dobre šafáriť s mojimi čatami, šetriť mojich ľudí a oblahčič im prácu, že im otvorím priaznivé polozenie a postarám sa o čím najlepšie ich zaopatrenie.

— Zaneste chýr do našej vlasti o veľkolepých výkonoch našich čiat a odkážte domov, že my dôverujeme v zdar. V piatom roku veľkého zápasu vojna není maličkosťou ani na bojišti, ani doma. Toto vieme všetci a všetci túžime po pokoji, ale kým ho vydobijeme, zatiaľ tak neohrozene budeme stáť na svojom mieste, ako v prvých štyroch rokoch vojny. Ak takto bude, a tak bude, vtedy dosiahneme cieľa.

Prevážanie talianskych zajatcov cez Piavu.

vojenské zákony. Operovať znamená toľko, ako pohybovať sa. Neznevazujeme ten číselný vzrast, ktorý nepriateľ dostal v amerických čatách a v afrických pomáhajúcich národoch, ale práve preto tým väčšia je jeho ztrata, ktorú utrpel s obetami bez cieľa. Ja s tou najväčšou dôverou hľadím v ústrety ďalšiemu závodu. Už len i z ohľadu šetrenia čiat nemožno bez prestania ustavične bojovať, ale cieľ, ktorý máme pred očami, nespustíme s očí.

Vojenských zpravodajcov potom prijal generálmaršall Hindenburg, ktorý najprv vo všeobecnosti líčil vojenské polozenie, potom takto pokračoval:

— Naša pechota konala obdivuhodné veci. Celá farcha nepriateľského útoku zaľahla na plecía pechoty a ona je predsa v bezpodmienečnej prevahe voči nepriateľovi. Naše delostrelectvo — jedna jeho časť v prvých čiarach — s najväčším zdarom premohlo množstvo nepriateľských pancierových automobilov. Naše železničné

Drahota a mzda robotníkov.

Vláda zdvihla ceny múky. Zdvíhanie tejto ceny trvá už od štyroch rokov, dovolenou a nedovolenou cestou. Tí, čo pred štyrmi rokmi žiadali si vojnu — bo aj takí boli — zhrozujú sa prítomne nad zkusenosťami tejto ich žiadosti. Veď vyžitie je už skoro zcela nemožné. Rodinou požehnaný robotník ošedivie od veľkých starostí a s úbohých žien našich už z ďaleka kričí válečná bieda. Veď len si pomyslime, predtým stálo jedno kilo mäsa 1 kor. 20 hal., dnes stojí 24—30 kor., jeden kilogram chleba bol po 32 hal., včul za každý komissný chlieb dajú 8 kor., kilogram zemiakov bol po 8—10 hal., včul je 1 kor. 60 hal., hlávka kapusty bola po 10 hal., dnes koštuje 1 kor., hlávka kelu bola po 6—8 hal., dnes je po 70—80 hal., kilo cukru bolo po 72 hal., včul len u úžerníka možno ho dostať za 12—13 korún. A takýmto spôsobom zdražely všetky potravné články.

Alebo čo si má počať mladý robotník, keď vidí, že je otrhaný a keď za jedon dost chatrný oblek od neho pýtajú 1400—1500 korún. A kde sa má podieť úbohá robotníčka, aby vyzila z tej malej pomoci, akú dostáva, keď nohy jej detí nahé trčia z obuvs? Predtým najpeknšie topánky s gummy-opätkom bolo dostať za 12—16 korún, včul košujú 200—300 korún. Kde je ešte ostatné, v domácnosti nevyhnutne potrebné? Mlieko, petrolej, sviece, kurivo, ovocie, cverny, ocot atď. Za jedno kilo múky pod rukou pýtajú 8—10 korún. Pri takýchto cenách ako má vyžiť robotník alebo jeho rodina?

Kým ale drahota takéto orgie stvára, kým pomocou zdražovania najpotrebnejších článkov, zcela podozrivé existencie stávajú sa millionármi, robotníctvo vychádza na mizinu, bo mzda robotníkov nedvíha sa a nerastie v podobnom, zodpovednom po nere. Veď aj robotník má partieku na predaj a to je jeho robota. Kým ale zkusujeme, že každý bohatne, že každý so dňa na deň o 110—200%-ov dvíha cenu jeho partieky, zatiaľ cena partieky robotníka, mzda jeho práce dvíha sa len veľmi zriedka.

Sú miesta, kde na jednom mieste cez 18 rokov pracujúci robotník rodinou požehnaný, v týždni zarobí 36—38 korún. Nech sa páči z tohoto vyžiť! Alebo sú takí, čo mesačne zarobia 100—120 korún, toto sú po vidiekoch zriedkavé pády, drahota ale všade rastie so dňa na deň. Neni nikoho, čo by to prekazil.

Čo zvlášte treba priklincovať, je, že kým sa ceny všetkého i najchatrnejšieho dvíhajú, zatiaľ v pomere ku tomuto, mzda robotníkov plazí sa slimákovým krokom. Čo je to, keď robotníčka dohánovej fabriky zarobí 26—30 korún, v miestnej kábel-fabrike 30 korún alebo v jutta-fabrike 23—26 korún!

Čo nám môže pomôcť v tejto všeobecnej veľkej biede? *Jedine pevné sdruženie sa v odbornej kresťanskej sociálnej organizácii.* V tejto ale hospodárska organizácia. Taká organizácia, ktorá jednostajne má bdiť nad nami, čo za každej príležitosti našu partieku čo najvýhodnejšie má odpredávať. *Bursa nám je potrebná, v ktorej ustália statočnú mzdu robotníkov.* A toto môže byť jedine kresťanská odborná organizácia, ktorú sme my utvorili a ktorú my vedieme.

Keď sa drahota jednostajne dvíha, nech v tom pomere dvíha sa aj mzda robotníkov. Robotníctvo netyranizuje, nepatrí medzi zdražovateľov, lež za jeho veľmi vážnu, neoceniteľnú partieku, za jeho, mnohokrát s nasadením zdravia a života prevádzanú prácu, žiada si aspoň statočné vyžitie. Ku tomuto má úplné právo! Toto právo ale vydobíť si môže jedine pevným odborným sdružením sa v organizácii kresťansko-sociálnej.

Ján Tobler.

Bratia Katolíci! Čítajte a predplácajte len v čisto katolíckom duchu písané noviny. Takéto noviny sú «Kreštan», ktorý už cez päťadvadsať rokov bráni našu cirkev, zastáva našu svätú vieru a zmužile bojuje za všetky oprávnené záujmy Slovákov.

Nové nariadenia.

Cena ošípaných a masti.

Vláda vydala nariadenie, dľa ktorého niže 40 kilov váziacu ošípanú cieľom verejného stravovania zaklať neslobodno. Ošípané predávať slobodno len dľa živej váhy bez stiahnutia a pred odovzdaním za 12 hodín neslobodno ich ani nakrmiť, ani napojiť.

Ceny chudých ošípaných ustálené sú nasledovne: ošípaná, ktorá váži 20—30 kilogrammov, 14 korún za kilo; ošípaná, ktorá váži 30—90 kilogrammov, 6 korún za kilo.

Vykrmené ošípané, ktoré vážia 90—125 kilogrammov, 8 korún za kilo, ktoré vážia 126—150 kilogrammov, 8 kor. 20 hal. za kilo, ktoré vážia vyše 150 kilogrammov, 8 kor. 40 hal. za kilo.

Cena niže 20 kilogrammov váziacich ošípaných neni ustálená.

Maximálna cena sviňskej masti v obchode medzi dorábateľom a priekupcom 1200 korún za metr. cent, čerstvej bravčoviny 1050 korún. Topená sviňská masť v obchode medzi dorábateľom a priekupcom je 1400 korún za metr. cent.

Cenu slaniny, bravčoviny, výrobkov z bravčoviny a sviňskej masti v malom odpredaji v stoliciach ustália podžupani, v Budapešti hlavnomestská rada a v mestách mešťanostovia.

Nariadenie 3. augusta vstúpilo do života.

Rekvirovanie steblovitých krmivých rastlín.

Vláda vydala nariadenie, dľa ktorého rekvirovať budú seno, mláďzu (otavu, kosienok), ďatelinu (trojku), lucernu, viku, muhar, jarnú slamu, slamu na stelivo. Že koľko krmu a steliva si môže gazda nechať pre svoje zvieratá, o tom minister poľného hospodárstva najbližšie vydá nariadenie. Na vyzvanie podžupana alebo mešta nostu každý gazda povinný je odovzdať svoj zvyšný krm a stelivo Účastinnej spoločnosti pre obchod so zvieratmi a krmom (Állat- és Takarmányforgalmi R.-t.). Na predaj krmu a steliva potahujúce sa smluvy predávateľ splniť smie len privolením ministra poľného hospodárstva.

CHYRNÍK.

Zlatá medaila svätého otca pápeža. Z Viedne oznamujú, že svätý otec pápež najmladšiemu arcikniežatu panovníckeho domu, synovi jeho veličenstva kráľa, arcikniežatu Karolovi Ludvikovi poslal zlatú medailu visiacu na zlatej retiazke.

Pozdravenie biskupa Prohászku. Z Nitry oznamujú: Nitriansky katolícky kruh na návrh predsedu, fõišpána Juliusa Jánoki-Madocsányho uzavrel, že stolno-belohradského biskupa Ottokára Prohászku, rodáka mesta pozdravuje z príležitosti pohybu, zavedeného v záujme kresťanského Uhorska.

Budapeštiansky Katolícky Delnícky Kruh, ako inokedy tak i tohto roku vo sviatok Svätého Štefana

I. uhorského kráľa (dňa 20. aug.) zúčastní sa na slávnostiach budapeštianskych. Z tejto príležitosti vyzývame našich rodákov katolíckych Slovákov hlavného mesta a okolia, aby sa v spomenutý deň ráno o 7. hod. v Jozefovskom chráme shromaždili, odkiaľ sa pohne slovenská processia pod kruhovou zástavou do budínskeho hradu, ktorú povedie dp. dr. *Pavel Žižka*. Po slávnostiach vrátíme sa do chrámu Jozefovského. Prosíme všetkých katolíckych Slovákov, aby sa na tejto slávnosti čím vo väčšom počte zúčastnili a po slávnostiach náš Kruh — VIII., Mária Terezia-tér č. 16. — navštívili. V mene správy Kruhu: Ján Krajčí a Vincent Jonec.

Na uhorský kostol pokoja, vystaviť sa majúci v Malej Pešti, vacovský biskup gróf Karol Csáky obetoval 20.000 a minister náboženstva gróf Ján Zichy tiež 20.000 korún.

Zo starolubovenského volebného okresu. Anton Beszkid, krajinský vyslanec kresťansko-sociálnej ľudovej strany minulého týždňa navštívil niekoľko obcí svojho okresu v ktorých držal krátku účtovnú reč. Z tej príležitosti na založiť sa majúci richvaldský kresť. potravný spolok (konsum) značil 300 korún a na internát podolinského kat. gymnásia obetoval 200 korún. O niekoľko dní navštívi zase iné obce okresu.

K podporovaniu katolíckej mládeže university najnovšie po tisíce korún obetovali gróf Georg Mailáth a Marková Pejacevich.

Maloletí ako vlamači. Z Košíc oznamujú: Minulého mesiaca neznámi útočníci vlámali sa do jednej apatieky, odkiaľ vzali viac byciklov a väčšiu zásobu peňazí. Policii podarilo sa teraz vystopovať útočníkov v osobe dvoch maloletých, u ktorých z ukradených vecí ešte našli 940 korún hotových peňazí a dva bycikle.

Zbožie vo vínovom sude. Z Ungváru oznamujú: Istý policajt našiel zbožie vo vínových sudoch u vínokupcov Leopoldovej Krausz a Abrahámovej Kohn, ktoré zbožie ako víno chceli lifrovať v sudoch. V sudoch najdených 340 kilogrammov pšenice zhabala polícia.

Klamárov so súknom odviezli do Ilavy. Vláda prepustila armáde najchýrenejšiu trestnicu Uhorska, t. j. trestnicu illavskú, civilných trestancov tamodtiaľ odviezli do Lipótváru a illavská trestnica odterajška bude mať len vojenských obyvateľov. Prví vojenski odsúdenci illavskej trestnice sú klamári so súknom. Pred niekoľko dňami odviezli ta z Budapešti odsúdených klamárov so súknom: bývalého majóra Jáku Fenyvesa, Bélu Alexandra Váradyho, Eugena Taubesa, Henrika Fenyvesa, Bélu Kohna a Jakuba Fenyvesa.

Padol syn Roosevelta. Dľa talianskych novín vo Francúzsku ako válečný letúň padol Quintin Roosevelt, najmladší syn bývalého predsedu Severoamerických Spojených Štátov.

Na ôsmu uhorskú válečnú požičku upísali tri miliardy korún, teda viac, ako na ktorúkoľvek doterajšiu válečnú požičku.

Levočskému proti suchotinám brániacemu sa spolku harhovský gróf Vidor Csáky daroval 1000 korún.

Na internát podolinského katolíckeho gymnásia obetovali: Anton Beszkid, kresťansko sociálny ľudový ablegát starolubvenského okresu 200 korún, hanušovský dekan-farár Peter Krávecz 100, podolinský gymnasiálny direktor Felix Szepesi 100, starovesský farár Ladislav Herbszt 100, mafašovský farár Michal Majercsák 50, relovský farár Roman Lukács 50, starovesský hlavný slážny Baltazar Mattyasovszky 30, starovesský lekár dr. Mikuláš Jankura 30, novosadský katolícky gymnasiálny profesor Vilhelm Havas 30, veľkolipnický okresný notár Armin Kredatusz 20, kapošvársky gymn. professor Jozef Patkó 10, veľkolipnický gr.-kat. farár Michal Milly 10, lešnický farár Vendelin Huszka 10 a haligovský farár Ladislav Moys 10 korún.

Veľké pretrhnutie oblakov v Rumunsku. Z Bukareštu oznamujú: V Moldve ako aj v Bessarábii minulého týždňa boly hrozné pretrhnutia oblakov, následkom ktorých pustošila povodeň na viacerých miestach. Veľká čiastka mešta Tecuciu stojí pod vodou. Najväčšiu škodu utrpely železničné čiary. Mesto Jasy je takrečeno celkom odlúčené od sveta. Železničná premávka prestala v smere ku Dorohoiu ako i ku Galacu, ba i pri Ungeniu smyla príplava železničnú dráhu v dĺžke asi dvesto metrov. Pri Kišinevu nešťastne pochodil jedon nákladný vlak. Pod farchou vlaku násyp sa usadol a vozne sa preborily. Deväť vozňov spolu i s nákladom vyšlo celkom na vniroč.

Za katolícke robotníčky. Na vystaviť sa majúce sanatorium (liečivý ústav) spolkov katolíckych robotníčiek istý bezmenný dobrodinec obetoval 1000 korún.

Nepovedaná reč rabína.

Roku 1916. raz šesť marškompanií pohlo sa naraz z jednej kasárne. Pravda bola aj slávnostná prisaha, oduševňujúca reč atď. Keď veliteľ náhradného bataillona skončil svoju reč, radom prichádzali kňazi rozličných vierovyznaní, aby sa niekoľkými slovami rozlúčili so svojimi. Po katolíckom kňazovi a reformátskom farárovi vystúpi na podium aj židovský rabín.

Prv, než by rabín bol mohol započat reč, pomocný dôstojník priskočí ku veliteľovi náhradného bataillona a náhle mu oznamuje čosi. Veliteľ náhradného bataillona kývne rabínovi, dá ho zavolať k sebe a povie mu:

— Ďakujem, že ste boli taký dobrý sem sa ustávať, ale náhoda tak priniesla so sebou, že — ako pán pomocný dôstojník oznamuje — do šiestich marškompanií neni prideleného ani jedného izraelitu, preto sa neráče ustávať, zbytočné vám je povedať reč.

Rabín vysadol na koč a odišiel.

Niet ďalej. Ale je vari predsa ešte volačo. Jedon dôstojník sa usmial a riekol k ostatným:

— Pán rabín predsa len mohol povedať svoju reč, ale chrbtom obrátený ku marškompaniám a tvárou ku kanceláriam hlavnej budovy.

Takto odišlo šesť marškompanií na bojište r. 1916. z takého mesta, kde je 40 procentov obyvateľstva židov.

Smutná štatistika. V mesiaci apríli narodilo sa v Uhorsku 26.625 živých detí a zomrelo 38.093 ľudí, počet obyvateľstva ubudol teda o 11.468.

Ruská cholera rozširuje sa. V celom Severnom a Strednom Rusku zúri cholera. Minulého týždňa bolo v Petrohrade 840 nových pádov, v Archangelsku denne na cholera zomre 30 a v Saratove 140 ľudí. V posledné dni prešla tá nákaza do Moskvy, Nižnijnovgorodu, Samary, Kazánu, Permu, Vologdy a do iných miest.

Prostriedok ku
rasteniu vlasov,

akého ešte nebolo. Behom krátkeho času narastú od neho bujne vlasy a prekazí vypadávanie vlasov, ocurní pred včasným ošedivením, behom mesiaca skvelý výsledok. Cena 10 a 15 K. Poštové trovy 1.60 K.

BOTAR C. REGINA, Budapešt, Erzsébet-körút 34.

Retiazky na ohlávku 7 K.

Retiazky pre lichvu s patent strunou strednej jakosti 11 korún 50 halierov, silnej doroby. Trovy doposlania a zaobalenia týkajú sa objednávateľa. K objednaníu pri voprednom zaslaní peňazí alebo s poštovou dobierekou.

LENDVAI MÓR vývozný dom,
Budapest, VII., Kertész-utca 43.

Svrabľavosť, lišaj, svrab

najrýchlejšie odstráni **Dr. Flesch-a** zákonom chránená

Skaboform-masť

Nešpiní, nemá žiadneho zápachu. Teglik na prábu K 3.—, veľký tegel K 5.—, rodinná dávka K 12.— Adresa K objednaníu :

Dr. E. Flesch-a

„Korona“ gyógyszertára, (Győr).

Bez karotky zasiela

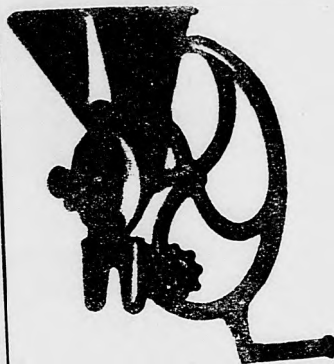
Schäfer Miksa, I., Döbrentei-tér 4.
Výborné domáce topánky s linoleum podrázkami pár za 15, 18, 35 K. **Prvotriedne sandále** od čísla 24—30 K 8.20, od 31—35 K 9.50, od 35—40 K 10.70, od 41—44 K 12.20 **Pobotničke sandále** mimoriadne trvávajú 20 kor. **Pobotničke papuče** K 8.80. Ženské papuče 10 korún. Nezodpovedné zpiatky prijímam.

Svrabľavosť, Potenie, Slniečny úpaľ, Supanie kože, Svrab a hostec, Neduhy kože, rany, Opuchliny a staré rany

istotne lieči zákonom chránený prostriedok. Nešpiní a je zcela bez zápachu. Malý teglik 4 koruny, veľký teglik 6 korún, rodinný teglik 10 korún, k tomu patriaceho borovičkového mydla cena 6 K. Adresa objednávok

Alexander Gerő, lekárník Nagykörs 40.

Šrotujúci stroj.

V hospodárstve nevyhnutne potrebný, šrotuje od najhrubšieho do najmenšieho, ponač stroj najdokonalejšie možno regulovať. Lahkej práceschopnosti a hnatia, bo na ňom i dieťa šrotovať môže. Cena s obalením a zárukou 90 korún, s prípravou na nohy 150 korún.

Tieto stroje zhotovuje a zasiela
IMRICH TÓTH, Jászalsószentgyörgy

Pri objednaníu prosím zreteľne udat adresu a železničnú stanicu.

Mädu

každé kvantum kupujeme za najvyššie denné ceny a prosíme o fix offerty.

Magyar Mézkivitel. Balaton-főkajár.

Zázračné šijace šidlo

len K 4.90 šije najrýchlejšie štipujúce šitky ako šijací stroj. Najlepší vynález K šitiu kože, roztrhaných topánok, koňského riadu pokrovov, vriec, každého druhu látok, šiat atd. Všetko každý sám si môže opraviť. Preto aj tento vynález každému nevyhnutne je potrebný. Záruka súčosti upotrebenia. Cena kompletných šijacích šidiel s cverkami, 4. rôznymi ihlami a s úpravou upotrebenia, 1 kus K 4.90. 3 kusy K 13.50. Zasiela s poštovou dobierekou M. Swoboda. Viedeň, III/2. Hiessgasse 13—49.

Sódu k vareniu

mydla, sódu ku praniu šiat, sirkový kameň prach, ocot k jedlám treba si objednať v Gaál korenárskom obchode József-u. 54. 191

Oznamy prijíma administracia

„Kreštan“

BUDAPEŠT,

Szentkirályi-utca 28.

Ja Anna Csillag

s mojimi 185 cm. obrovskej dlžky LOREY VLASMI, ktoré som dosiahla 14 mesacným upotrebovaním vlastného vynálezu masti. Toto je jediný osvedčený prostriedok proti prchnutiu ku podporovaniu rastenia a posilneniu pody vlasov. — Pri mužských v krátkejšom čase pôsobí rastenie hustej brady, vlasom a brade dodá prirodzeného lesku a lahkej ohybnosti a do najvyššieho veku chráni pred časným ošedivením

Cena teglika : 6, 10 a 15 kor.

Poštové zasielky vybavujú sa každodenne, pri voprednom zaslaní obnosu alebo s poštovou dobierekou, do všetkých krajov sveta bezprostredne z dielne, kam všetky objednaníu upraviť treba.

ANNA CSILLAG, Viedeň,
Kohlmarkt 20.

NAJDOKONÁLEJŠÍ MLYNEK!

Ktorým bár aj dieťa, pripraveným na ňom strojom, každého druhu oštiepky môže Obrovskej schopnosti roboty.

Bezodkladne k lifrovaniu. Cena K. 150.

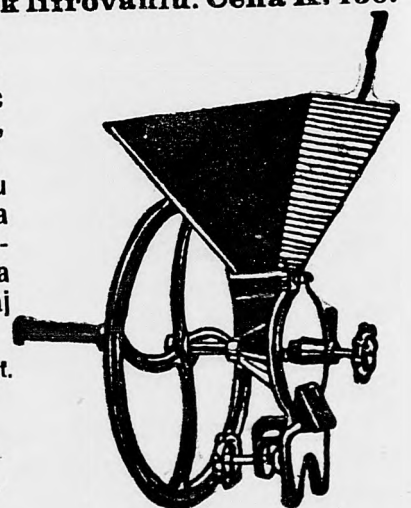
Tenistý stroj k prípraveníu na stôl alebo postavec bez nôh K 120, menší k domácejmu upotrebeníu K 80. Objednaníu prosíme na poštovej poukázke a zaslať treba aj 10.— K závdavok.

K odporúčaniu mlynky bezodkladne objednať. Výlučná adresa objednaníu :

PAVEL SOHR

Somogyzil 35.

fabričný sklad oceľového tovaru.

Železničnú stanicu objednávateľa treba udat.